

Юридичні науки

УДК: 4414

Сіренко Оксана Володимирівна

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики
Університет державної фіскальної служби України*

Сиренко Оксана Владимировна

*кандидат юридических наук, доцент
доцент кафедры уголовного процесса и криминалистики
Университет государственной фискальной службы Украины*

Sirenko Oksana

*Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of Criminal Procedure and Criminology
University of the State Fiscal Service of Ukraine*

Шуляка Анастасія Володимирівна

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Навчально-наукового інституту права
Університету державної фіскальної служби України*

Шуляка Анастасия Владимировна

*получатель второго (магистерского) уровня высшего образования
Учебно-научного института права
Университета государственной фискальной службы Украины*

Shuliaka Anastasiia

*Applicant for the second (master`s) level of higher education
Educational and Scientific Institute of Law
University of the State Fiscal Service of Ukraine*

Сагайдачна Ірина Андріївна

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти

Навчально-наукового інституту права

Університету державної фіскальної служби України

Сагайдачная Ирина Андреевна

получатель второго (магистерского) уровня высшего образования

Учебно-научного института права

Университета государственной фискальной службы Украины

Sahaidachna Iryna

Applicant for the second (master`s) level of higher education

Educational and Scientific Institute of Law

University of the State Fiscal Service of Ukraine

**СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО
СУДОВОГО ДІЛОВОДСТВА У КОНТЕКСТІ КОНЦЕПЦІЇ
РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ**

**СТРАТЕГИЧЕСКИЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ
ЭЛЕКТРОННОГО СУДЕБНОГО ДЕЛОПРОИЗВОДСТВА В
КОНТЕКСТЕ КОНЦЕПЦИИ РАЗВИТИЯ ЭЛЕКТРОННОГО
УПРАВЛЕНИЯ УКРАИНЫ**

**STRATEGIC DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF ELECTRONIC
COURT RECORD KEEPING IN THE CONTEXT OF THE CONCEPT
OF DEVELOPMENT OF E-GOVERNMENT OF UKRAINE**

Анотація. Проаналізовано й охарактеризовано головні тенденції розвитку електронного судового діловодства та його місце в системі електронного державного урядування України. Описано етапи та завдання впровадження електронного діловодства, документообігу в органах судової влади. Визначено головні стратегічні напрями

впровадження електронного судового діловодства в контексті Концепції розвитку електронного уряду в Україні та Концепції галузевої програми інформатизації судів.

Ключові слова: Електронний суд, документообіг, суд, судова влада, діловодство, судочинство.

Аннотація. Проанализированы и охарактеризованы основные тенденции развития электронного судебного делопроизводства и его место в системе электронного государственного управления Украины. Описаны этапы и задачи внедрения электронного делопроизводства, документооборота в органах судебной власти. Определены главные стратегические направления внедрения электронного судебного делопроизводства в контексте Концепции развития электронного правительства в Украине и Концепции отраслевой программы информатизации судов.

Ключевые слова: Электронный суд, документооборот, суд, судебная власть, делопроизводство, судопроизводство.

Summary. The main tendencies in the development of electronic judicial proceeding and its place in the system of e-governance of Ukraine are analyzed and characterized. The stages and tasks of implementation of e-court proceeding and document management in the judicial institutions are described. The main strategic directions of the implementation of e-judicial proceeding in the context of the Concept of the of E-Governance Development of Ukraine and the Concept of the branch program of informational support of courts are defined.

Key words: legal proceedings, electronic legal proceedings, electronic document management, e-governance, judicial system, informational support of courts, Ukraine.

Постановка проблеми. Актуальність теми полягає в необхідності удосконалення судової влади в процесі діджиталізації. Адже електронний документообіг який базується на сучасній інформаційно-комунікативних технологіях (далі - ІКТ), є основоположною складовою електронного судочинства.

Суди – це в першу чергу органи державної влади, в яких окрім процесуальної діяльності також мають місце організаційно-управлінські відносини. Вся діяльність будь-якого суду, пов’язана з документообігом, а саме отримання, відправлення, контроль за виконанням, опрацювання та реєстрації документів. Весь цей процес неможливий без налагодженої системи діловодства, переведення судової документації в електронною форму та уніфікації. Її для використання в загальній системі автоматизованого документообігу судових органів України.

Актуальність теми дослідження, знаходить свій прояв у зіставленні двох моментів, таких як брак компетентних фахівців та в необхідності вдосконалення організацію діловодства в судовій системі України.

Мета статті — проаналізувати та визначити стратегічні напрями впровадження електронного судового діловодства й документообігу в контексті Концепції розвитку електронного урядування в Україні та Концепції галузевої програми інформатизації судів.

Виклад основного матеріалу. Україна, як у весь всесвіт, стрімко рухається вперед у напрямі побудови нового інформаційного суспільства. Суспільства, однією з ознак якого є переведення максимальної кількості комунікацій звичайної життєдіяльності людини в електронну та інформаційну форму. Однією з таких сфер є судочинство.

Відповідно до Концепції розвитку електронного урядування [1], в Україні електронне урядування (далі за текстом – е-урядування) розуміється як форма організації державного управління яка завдяки широкому застосуванню ІКТ, сприяє підвищенню ефективності,

відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Уповноваження електронного урядування передбачає певну реалізацію комплексного й індивідуального підходів до надання державних послуг користувачам без безпосереднього контакту з державними службовцями.

Метою впровадження е-урядування в Україні є розвиток електронної демократії задля досягнення європейських стандартів якості електронних державних послуг, відкритості та прозорості влади для людини та громадянина, громадських організацій, бізнесу.

Стратегічні завдання з розвитку електронного урядування обумовлені перевагами, які надають ці технології у розвитку суспільства та держави:

- забезпечення прав людини і громадянина на віддалений доступ до всіх видів відкритої державної інформації, що має індивідуальну та суспільну значущість;
- залучення людини і громадянина до участі в державних справах;
- подальше вдосконалення технологій державного управління; – подолання інформаційної нерівності;
- організація надання послуг юридичним та фізичним особам в інтегрованій формі дистанційно – через Інтернет та інші засоби;
- перебудова відносин органів державної влади й органів місцевого самоврядування з людиною та громадянином;
- сприяння розвитку економіки;
- системотворче законодавче забезпечення [2].

Головна мета Концепції – сформулювати умови для створення й функціонування Єдиної судової інформаційної системи України (далі – ЄСІС), що надає інформаційну та технологічну підтримку судочинству на принципах дотримання балансу між потребою громадян, суспільства і держави у вільному обміні інформацією й необхідними обмеженнями на її

розповсюдження і є сукупністю нормативно-правових, організаційно-розпорядчих заходів, програмно-технічних та телекомунікаційних засобів, що забезпечують збирання, оброблення, накопичення, аналіз та зберігання інформації, взаємодію окремих підсистем уніфікованої та взаємопов'язаної через відповідні стандарти й протоколи, програмні інтерфейси, стандарти даних, стандарти документів, мереж, ведення архіву та відповідні управлінські процеси інфраструктури [3].

В контексті Концепції розвитку електронного урядування в Україні визначено головні стратегічні напрями розвитку систем електронного діловодства та документообігу (далі - СЕДД), враховуючи їх різноманітність 149 систем в органах державної влади та органах місцевого самоврядування. Це створення інтегрованої системи електронного документообігу, мета якої – забезпечити рух документів (указів, постанов, законів, розпоряджень, повідомлень, звітів, аналітичних довідок, тощо), скорочення терміну підготовки та прийняття рішень шляхом автоматизації колективного створення та використання документів в органах державної влади, зокрема в судових установах. Така система є складовою підсистемою («Судове діловодство та документообіг») у структурі ЄСІС [2].

Варто зазначити, що існує 4 етапи розвитку електронного урядування, і кожен з цих етапів має свої особливості, а саме:

- перший етап - включає формування необхідної нормативно-правової бази;
- другий етап – спрямований на розвиток послуг електронного урядування, що охоплюють усі сфери життєдіяльності громадян, організацій та функціонування державних органів;
- третій етап – відбувається впровадження взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

– четвертий етап – зосереджений на розбудові та вдосконалення системи електронного урядування.

Також, ми вважаємо доцільним, зазначити, що одним із найважливіших напрямів розвитку СЕДД є вдосконалення організаційних і технологічних основ для інтегрування до захищеної системи міжвідомчого електронного документообігу; до єдиної системи контролю результативності діяльності органів державної влади; до єдиної інфраструктури міжвідомчої автоматизованої інформаційної взаємодії та взаємодії державних органів з фізичними та юридичними особами; приєднання до широкого впровадження засобів електронних ресурсів та послуг, щоб забезпечити віддалений доступ до інформації про діяльність органів державної влади.

Забезпечення, вдосконалення нормативно-правової та нормативно-технічної бази СЕДД для створення та функціонування Єдиної судової інформаційної системи, що надає інформаційну та технологічну підтримку судочинству на принципах дотримання балансу між потребами громадян, суспільства і держави у вільному обміні інформацією. Загалом, до нормативно-правової бази яка забезпечує належне функціонування системи електронного документообігу, є закони України «Про електронні документи та електронний документообіг» [4] та «Про електронний цифровий підпис» [5], постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади» [6], «Про затвердження Порядку застосування електронного цифрового підпису органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної форми власності» [7]. Важливі питання діяльності в цій сфері регламентують постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про центральний засвідчувальний орган» [8], «Про затвердження Порядку акредитації центру сертифікації ключів» [9], «Про

затвердження Порядку обов'язкової передачі документованої інформації» [10], «Про затвердження Порядку засвідчення наявності електронного документа (електронних даних) на певний момент часу» [11].

Інформатизація та автоматизація судового діловодства, документообігу для забезпечення функціонування веб-порталу судової влади та Єдиного державного реєстру судових рішень, з можливостями формування інформаційних ресурсів, надання електронних консультаційних послуг фізичним та юридичним особам з використанням мережі інтернет.

Також удосконалення автоматизованої системи документообігу потребує узгодження документів первинного обліку судових прав і матеріалів відповідно до вимог автоматизованих системи з урахування норм чинного законодавства.

Виходячи зі вказаного, одним з важливих стратегічних напрямів розвитку СЕДД є вдосконалення організаційних і технологічних основ для інтегрування до захищеної системи міжвідомчого електронного документообігу; до єдиної системи контролю результативності діяльності органів державної влади; до єдиної інфраструктури міжвідомчої автоматизованої інформаційної взаємодії та взаємодії державних органів з фізичними та юридичними особами; приєднання до широкого впровадження засобів електронних ресурсів та послуг, щоб забезпечити віддалений доступ до інформації про діяльність органів державної влади.

На нашу думку, запровадження електронного документообігу в органах державної влади дає змогу прискорити рух документів, забезпечити їх своєчасний розгляд, скорочення термінів підготовки та прийняття рішень цим самим підвищити ефективність функціонування всіх складових ланок судової системи України.

Органи судової влади використовують спеціальні ІТК за для здійснення електронного документообігу. У зв'язку тим що обмін

відбувається не лише в судовій системі, але і між іншими органами державної влади, це дає змогу заощадити кошти, які були б витрачені на поштові доставки та канцелярію.

Перехід на електронний документообіг між державними установами й споживачами публічних послуг та його інтеграція з веб-порталами органів державної влади уможлиблює реалізацію принципу «єдиного вікна», що передбачає наявність однієї точки входу для взаємодії з органами державної влади всіх рівнів. Це дає громадянам, організаціям, суб'єктам господарювання можливість запитувати і одержувати через мережу Інтернет необхідні довідки або дозволи, передавати в органи державного управління звітність, відстежувати стан роботи з їхніми запитамі тощо. Використання систем електронного документообігу під час взаємодії державних установ з громадянами і підприємствами істотно скорочує витрати часу й ресурсів як громадян, організацій та підприємств, так і державних органів, удосконалює пошук та одержання інформації від органів державної влади, розширює канали взаємодії держави з громадянами, підвищує якість цієї взаємодії [12].

Таким чином, можна сформулювати головні стратегічні напрями впровадження електронного судового діловодства в контексті Концепції розвитку електронного урядування України та Концепції галузевої програми інформатизації судів.

1. Забезпечення й удосконалення нормативно-правової та нормативно-технічної бази СЕДД для створення і функціонування ЄСІС, що надає інформаційну й технологічну підтримку судочинству на принципах дотримання балансу між потребою громадян, суспільства та держави у вільному обміні інформацією.

2. Інформатизація й автоматизація СДД для забезпечення функціонування веб-порталу судової влади та Єдиного державного реєстру судових рішень, з можливостями сформувати інформаційні ресурси та

надавати консультації фізичним та юридичним особам з використанням мережі Інтернет.

3. Супровід і участь у функціонуванні ЄСІС через її підсистеми для взаємодії з громадськістю: інтернет-портал; державний реєстр судових рішень; звернення громадян; інформаційний кіоск.

4. Вдосконалення організаційних та технологічних основ СЕДД для інтегрування до захищеної системи міжвідомчого електронного документообігу; до єдиної системи контролю результативності діяльності органів державної влади; до єдиної інфраструктури міжвідомчої автоматизованої інформаційної взаємодії та взаємодії державних органів з фізичними і юридичними особами; приєднання до широкого впровадження засобів електронних ресурсів та послуг, щоб забезпечити віддалений доступ до інформації про діяльність органів державної влади

Отже, вдосконалення СЕДД має низку напрямків, основними з яких є покращення системи електронного документообігу, поєднання розрізаних систем ведення документації в єдину систему електронного суду, яка дасть змогу налагодити швидкий та безпомилковий обмін інформацією між різними гілками судової влади.

Література

1. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 р. № 649-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/250287124> (дата звернення: 24.11.2020).
2. Концепція розвитку електронного урядування в Україні / за ред. А. І. Семенченко. Київ, 2009. 15 с.
3. Концепція галузевої програми інформатизації судів загальної юрисдикції та інших установ судової системи, погоджена Державним агентством з питань науки, інновацій та інформатизації України (лист

- від 28 серп. 2013 р. № 1/06-1-805). URL: <http://court.gov.ua/49271/> (дата звернення: 24.11.2020)
4. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22 трав. 2003 р., № 851-IV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 24.11.2020)
 5. Про електронний цифровий підпис : Закон України від 22 трав. 2003 р., № 852-IV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/852-15#Text> (дата звернення: 24.11.2020)
 6. Про затвердження Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовт. 2004 р., № 1453 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1854-12#Text> (дата звернення: 24.11.2020)
 7. Про затвердження Порядку застосування електронного цифрового підпису органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної форми власності: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовт. 2004 р., № 1452. // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1452-2004-%D0%BF#Text> (дата звернення: 24.11.2020)
 8. Про затвердження Положення про центральний засвідчувальний орган: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовт. 2004 р., № 1451. // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1451-2004-%D0%BF#Text> (дата звернення: 24.11.2020)

9. Про затвердження Порядку акредитації центру сертифікації ключів: Постанова Кабінету Міністрів України від 13 лип. 2004 р., № 903. // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/903-2004-%D0%BF#Text> (дата звернення: 24.11.2020)
10. Про затвердження Порядку обов'язкової передачі документованої інформації: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовт. 2004 р., № 1454. // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1454-2004-%D0%BF#Text> (дата звернення: 24.11.2020)
11. Про затвердження Порядку засвідчення наявності електронного документа (електронних даних) на певний момент часу: Постанова Кабінету Міністрів України від 26 трав. 2004 р., № 680 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/680-2004-%D0%BF#Text> (дата звернення: 24.11.2020)
12. Матвієнко О. В., Цивін М. Н. Основи організації електронного документообігу : навч. посіб. Київ : Центр учб. л-ри, 2008. 112 с.